



**Alege o viață în siguranță,
o viață fără violență!**



**GHID PRACTIC PENTRU
FEMEILE ÎN DETENȚIE**



Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**
**Agenția Elvețiană pentru
Dezvoltare și Cooperare**

Apariția publicației a fost posibilă grație suportului oferit de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC). Opiniile exprimate în această publicație aparțin exclusiv autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare.

APRECIERI

Ghidul a fost elaborat de Centrul de Drept al Femeilor, în cadrul Proiectului „*Sporirea accesului la justiție, asistență juridică și sprijin psihologic pentru femeile în detenție*”, realizat în parteneriat cu Departamentul Instituțiilor Penitenciare, cu susținerea Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare.

CONTRIBUȚII

Exprimăm deosebite mulțumiri echipei de specialiști ce au acordat suport în elaborarea acestui ghid:

Arina Țurcan, avocat, Centrul de Drept al Femeilor;

Sergiu Toma, psiholog, A.O. „Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale” (IFIS);

Victoria Captari, psiholog, A.O. „Institutul pentru Familie și Inițiative Sociale” (IFIS).

Activitatea echipei de specialiști a fost coordonată de Natalia Vilcu, Directoare Executivă CDF și Eleonora Grosu, Coordonatoare programe în cadrul CDF.

În Ghid au fost folosite relatările deținuților din Studiul antropologic „Violența în Familie și Femeile din Penitenciarul de la Rusca: Trecut, Prezent, Viitor”, Norlam 2016.

Această publicație este dedicată tuturor femeilor din detenție.



Editura: Cartea Juridică

Copertă și machetare: Adriana Mirza Balan

Redactare: Eugenia Chiosa

© Centrul de Drept al Femeilor. Toate drepturile sunt rezervate. Reproducerea totală sau parțială a fragmentelor din această publicație este autorizată doar cu condiția indicării clare și exacte a sursei.

CUPRINS

Introducere	4
--------------------------	---

Partea I. Violența în familie

Cum se manifestă șocul detenției? Cum faci față și când trebuie să ceri ajutor?	5
Ce simți?	5
Ce gânduri te frământă?	5
De ce este important să înțelegi ce este violența în familie?	6
Ce este violența?	7
Cine este agresorul? Cine este victima?	9
Care sunt consecințele violenței asupra copiilor?	10
De ce multe femei rabdă și nu părăsesc agresorul?	10

Partea II. Violența în familie este o încălcare a drepturilor omului. Cunoaște-ți drepturile!

Cum se poate manifesta violența față de femeile în detenție?	11
Cum puteți sesiza un caz de violență manifestat față de femeile în detenție?	11
Cum puteți sesiza un caz de violență asupra membrilor familiei aflați în libertate?	11
Ce este ordonanța de protecție?	12
Ce măsuri poate să conțină ordonanța de protecție?	12
Ce este ordinul de restricție de urgență?	13
Ce puteți face dacă un membru al familiei refuză să faciliteze comunicarea cu copilul aflat în libertate?	13
Cum se îndeplinesc drepturile părintești în cazul în care mama este în detenție?	13
Unde vă puteți adresa pentru a obține un grafic de întreveneri cu copilul aflat în libertate? ..	14
Cum se va acționa dacă părintele neglijează decizia autorității tutelare despre programul de întreveneri?	15
Ce presupune decăderea din drepturile părintești?	15
Care sunt motivele pentru care părinții pot fi decăzuți din drepturi părintești?	16
Cine este în drept să înainteze cerere cu privire la decăderea din drepturi părintești?	16
Care este modalitatea de decădere din drepturile părintești?	17
Care sunt efectele decăderii din drepturile părintești?	17
Ce presupune restabilirea în drepturile părintești?	17
Cum se aplică liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen?	18
Cum se aplică înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă?	19
Ce este grațierea?	19
Unde mă pot adresa pentru sprijin și suport?	20

Partea III. Servicii de asistență și protecție

Anexa 1. Lista organizațiilor de suport, centrelor de plasament	21
Anexa 2. Direcțiile Teritoriale de Asistență Socială și Protecție a Familiei	23
Anexa 3. Direcțiile pentru protecția drepturilor copilului	24
Anexa 4. Oficiile teritoriale ale Consiliului Național de Asistență Juridică Garantată de Stat ..	25



INTRODUCERE

Acest ghid a fost scris pentru tine, pentru că ai suferit sau poate încă suferi de violență în familie sau în relația cu partenerul. Ne-am propus să-ți oferim informații utile și răspunsuri practice pentru rezolvarea situațiilor de violență, care te vor ajuta să redobândești puterea interioară, demnitatea și libertatea, pentru că ai dreptul să trăiești în siguranță!

Aici fiecare femeie are povestea ei... Care este istoria ta?

„...eu mult am suferit din cauza violenței domestice. Cu soțul meu am trăit 21 de ani, dar dacă se întâmpla să mă bată eu ascundeam, nimeni nu a știut despre asta... Eu ascundeam acest fapt pentru că aveam copii mici și voiam ca tata să fie alături de ei, să aibă copiii un tată.”

Fiecare femeie vine aici cu istoria ei. Unele au fost bătute de tați, frați, mame, în perioada copilăriei sau adolescenței, altele de soți sau concubini. Unele regretă că au răbdat ani în șir violența, împărtășind credința că bărbatul este stăpânul casei, considerând că este o problemă ce ține de familie sau că poliția nu le va acorda ajutor. Altele au apelat la poliție, dar nu au primit ajutor. Astfel, lipsite de sprijin și speranță, în încercarea de a se apăra sau de a-și apăra copiii de violență, au săvârșit infracțiuni pentru care au fost condamnate.

Ce înseamnă detenția?

„Statutul de deținut este cel mai greu. Locul nu schimbă omul, adică poți să fii om și în închisoare. Cel mai greu este când ți se spune condamnată, dar te adaptezi, nu este om care să nu se adapteze cu toate.”

Detenția este o situație extremă pentru oricine. Regimul strict, mediul închis, lipsa informării, activitățile monotone sau lipsa de activități, separarea de persoanele apropiate, toate acestea îți ating demnitatea și valoarea ca ființă umană, te fac să-ți pierzi speranța, îți afectează relațiile cu cei dragi.

Cum se manifestă șocul detenției? Cum faci față și când trebuie să ceri ajutor?

Adaptarea la regimul de detenție este foarte individuală. Șocul detenției este perceput diferit. Unele femei vor trăi sentimente acute de vinovăție, lipsă de speranță și tristețe, dezorientare și pierderea sensului vieții, altele vor reacționa prin comportamente agresive și auto-agresive (sinucideri, automutilare) etc. Nu ești singura care întâmpină probleme chiar dacă acestea par să te copleșească. Dacă știi să recunoști anumite stări, emoții, comportamente vei înfrunta presiunea detenției cu încredere și curaj.

Ce simți?

- Ai stări de frică, neliniște și nesiguranță în care ai senzația că tot ce ți se întâmplă nu este real sau chiar adevărat?
- Ești tristă și nu ai poftă de a face ceva?
- Vrei să stai în liniște și să nu te deranjeze nimeni?
- Ești furioasă pe tine și pe cei din jur?
- Te enervează orice detaliu care înainte puteai să-l treci cu vederea?
- Te simți singură, de parcă nimeni nu te poate ajuta?

Dacă emoțiile și stările tale nu se schimbă mai mult de câteva săptămâni și îți vine greu să depui un efort pentru a le schimba, te simți epuizată și incapabilă să ai grijă de tine așa cum o făceai înainte, apelează la ajutorul psihologului. **CERE AJUTOR!**

Ce gânduri te frământă?

- Îți este greu să-ți imaginezi viitorul?
- Crezi că ești prinsă într-o situație fără ieșire?
- Te consideri vinovată pentru tristețea oamenilor dragi de care te-ai despărțit?
- Crezi că nimic nu va putea vreodată „șterge” această perioadă din viața ta?

Dacă crezi că viața nu mai are sens și că nu merită să ai grijă de tine, apelează la ajutorul psihologului. NU AMÂNA!

Ce manifestări are șocul detenției?

- Vrei să stai departe de oameni?
- Vrei să fii lăsată în pace?
- Ești agresivă cu tine sau cu alți oameni?
- Nu vezi sensul în a respecta cerințele sau regulile impuse?

Consilierea psihologică va îmbunătăți înțelegerea situației de moment, te va ajuta să găsești soluții legate de problemele cu care te confrunți și vei dobândi echilibrul emoțional.

Dacă refuzi mâncarea sau aflarea în preajma oamenilor și vrei să-ți provoci durere care pune în pericol sănătatea, dacă comportamentul tău provoacă durere altora, apelează la ajutorul psihologului. **CERE AJUTOR!**

De ce este important să înțelegi ce este violența în familie?

Deoarece există o legătură foarte strânsă între faptul că ai suferit mult din cauza relațiilor violente și ceea ce ți s-a întâmplat. Și pentru că acum ții în mână acest ghid, care a fost scris pentru tine, înseamnă că îți dorești un echilibru, o schimbare, pentru că meriți să trăiești așa cum îți dorești. „Eu nu sunt ceea ce mi s-a întâmplat. Eu sunt ceea ce aleg să devin”, spunea Carl Jung. Împreună vom găsi răspunsuri și vom descoperi toată puterea care există în tine, pentru o viață nouă în siguranță, pentru că ai dreptul la fericire.

Înțelegerea miturilor, dinamicii violenței, relației victimă-agresor, a diferitor manifestări de violență te va ajuta să recunoști tiparele de comportament ale agresorului, vei realiza că violența nu se oprește de la sine, vei ști cum să te protejezi și unde să te adresezi pentru ajutor.

Ce este violența?

Când te-am întrebat ce este violența, mi-ai spus că este atunci când „ești bătută și înjosită”. Vioența se poate întâmpla oricui, poate fi de natură fizică, psihologică, sexuală, economică sau spirituală. Agresorul poate fi soțul, fostul soț, partenerul, fostul partener, mama, copilul, precum și alt membru de familie.

VIOLENȚA FIZICĂ: îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, otrăvire, intoxicare, interzicerea accesului la asistență medicală sau la altă asistență.

VIOLENȚA SEXUALĂ: relații sexuale nedorite, care includ violul conjugal, interzicerea folosirii metodelor de contracepție, obligarea practicării prostituției, expunerea forțată la pornografie.

VIOLENȚA PSIHOLICĂ: umilire în prezența altor persoane, intimidare intenționată, amenințare, luare în derâdere, înjurare, insultare, poreclire, șantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, amenințări, acte de gelozie, izolare. Interzicerea realizării profesionale, interzicerea frecventării instituției de învățământ, deposdarea de acte de identitate.

VIOLENȚA SPIRITUALĂ: interzicerea sau limitarea accesului la valori morale-spirituale; valori culturale: interzicerea de a viziona un spectacol, a citi o carte; valori etnice: interzicerea de a respecta tradiții, obiceiuri naționale; valori lingvistice: interzicerea de a învăța o limbă sau de a comunica cu oamenii ce vorbesc o anumită limbă; valori religioase: interzicerea de a merge la biserică, a citi rugăciuni etc.

VIOLENȚA ECONOMICĂ: agresorul controlează banii, lăsând victima și copiii fără mijloace de existență, poate sa-i interzică să lucreze, să folosească averea comună, s-o lipsească de hrană, medicamente sau s-o impună la munci grele în detrimentul sănătății etc.



MIT SAU REALITATE?

Mi-ai spus că ai ascuns violența de rușinea lumii. Rușinea și vina nu sunt ale tale, ci ale celui care nu se poate controla. Sperai că cu timpul se va schimba... Contrar celor așteptate, violența s-a instalat în viața voastră și cu timpul doar a crescut. Ai ascultat pe cei din jur, ai împărtășit mituri și credințe false, care nu aveau nicio legătură cu realitatea și viața ta. Aceste mituri sunt periculoase pentru că te fac să te izolezi și să înduri, să te împaci cu gândul că „nimeni nu te poate ajuta”, în loc să ceri ajutor pentru a pune capăt violenței.

MIT: *Bărbații violenți nu-și pot controla violența.*

REALITATE: Violența este o opțiune! De cele mai multe ori partenerii violenți își lovesc partenerul și nu șeful de la serviciu sau poliștul de sector.

MIT: *Unele femei merită să fie abuzate, ele provoacă abuzul.*

REALITATE: Nimeni nu are dreptul să vă abuzeze în vreun fel, iar dacă acest lucru se întâmplă nu este niciodată vina victimei, indiferent ce ar fi zis sau ar fi făcut. Nu există justificări pentru violență.

MIT: *Femeilor le place să trăiască în aceste relații violente, altfel ar pleca.*

REALITATE: Multe femei rămân lângă partener în ciuda abuzului suferit. Sunt multe motive pentru care femeile nu-și părăsesc partenerul: lipsa mijloacelor financiare, mentalitatea, lipsa locului de trai, dependența emoțională. Multor femei le este teamă să plece.

MIT: *Violența se va opri într-un final.*

REALITATE: Studiile arată că odată ciclul violenței pornit, realmente sunt șanse minime ca violența să se oprească.

Cine este agresorul? Cine este victima?

„Dacă era beat, știam că poate să mă bată. Iar dimineața mă întreba: „eu chiar sunt așa de rău”. Îmi era milă de el, credeam că o să se schimbe. Dar am ajuns aici...”.

CARACTERISTICILE AGRESORULUI:

În copilărie a fost educat într-o familie în care violența era un mod de existență, a fost martor când tata o bătea pe mama, a fost bătut și el, a fost lipsit de dragoste, afecțiune. De cele mai dese ori vine dintr-o familie cu părinți care au consumat alcool, droguri, de la care învață un comportament violent. Crede că în casă bărbatul este legea și are drept de viață și moarte asupra celorlalți membri. Folosește sexul ca formă de agresiune pentru a-și întări respectul de sine, folosește izolarea ca formă de control. Este foarte gelos, se teme să nu fie „trădat”, controlează partenera. Este dezamăgit de viață. Amenință partenera cu uciderea/sinuciderea. Folosește copiii ca „ostatici”. Dă vina pe alții pentru acțiunile sale.

CARACTERISTICILE VICTIMEI:

Are **stimă față de sine scăzută**, este educată într-o familie în care violența era un mod de existență, crede în rolul tradițional al femeii în casă. **Îl consideră pe bărbat capul familiei** și este economic dependentă de el. Judecă divorțul, se lasă convinsă de rude, prieteni, vecini, se teme că nu va fi crezută și va fi blamată. Rabdă „de dragul copiilor”, crede că agresorul „se va schimba” și totul va reveni la normal. Treptat se izolează, devine neajutorată, pasivă privind situația ei, este incapabilă de a lua decizii, de a cere ajutor, de a-și schimba viața de sine stătător. Are insomnii, coșmaruri violente, agitație severă, anxietate, stare de nervozitate permanentă, gândire confuză, incapacitate de a lua decizii, lipsă de concentrare. Nu crede că există căi de a elimina violența, nu crede în poliție, organele de administrare publică locală, instanțe de judecată etc. Manifestă neglijență personală – igienă și nutriție, stres crescut și frică, treptat poate recurge la consum de droguri și de alcool; poate proiecta furia pe copii.

Care sunt consecințele violenței asupra copiilor?

„de dragul copiilor...”

Multe femei se împacă cu violența de dragul copiilor, se sacrifică pentru a oferi copiilor o casă și o familie. Din păcate, puține știu că violența are urmări negative, le afectează sănătatea fizică și mentală. Copilul deseori devine agresiv. Se simte respins, are stimă față de sine scăzută, se închide în sine, are o reușită scăzută la învățătură. Copilul martor al violenței, când va fi adult, riscă să devină fie agresor, fie victimă.

„Copiii, trei la număr, când el era foarte beat puteau să doarmă cu mine în grajd cu capra, fugăriți prin vie. Copiii erau foarte speriați. Frica aceasta în ochi - au trecut mulți ani, și ei nu că nu îl pot ierta, că el e mort, dar nu vor să audă, nu vor să știe. ...Ei totul țin minte, ei nu uită și nu o să uite niciodată.”

De ce multe femei rabdă și nu părăsesc agresorul?

Există mai multe explicații care descriu motivele pentru care femeile rămân cu partenerii lor abuzivi. Una din aceste explicații este caracterul ciclic al violenței. După explozii de violență, vine o perioadă de împăcare, momente când agresorul promite că „nu se va mai întâmpla”, își cere iertare, după care vine o altă „furtună”. Cu timpul, actele de violență devin mai frecvente și mai grave, iar perioadele blânde dispar.

În unele cazuri, trăind cu un partener violent, femeile normalizează violența, adoptă percepția violenței pe care o are partenerul violent. Doar după ce femeia a părăsit relația realizează suferințele prin care a trecut.

Unele victime se atașează emoțional de agresorii lor, chiar le țin parte, le sunt recunoscătoare pentru orice act de bunătate manifestat, neagă abuzul, sunt excesiv de vigilente față de nevoile agresorului și bănuitoare cu cei care încearcă să le ajute. Le este greu să părăsească agresorul din teama că se va întoarce și se va răzbuna.

**Cunoaște-ți drepturile!
Violența în familie este
o încălcare a drepturilor
omului.**



Cum se poate manifesta violența față de femeile în detenție?

Femeile aflate în detenție cel mai des se pot confrunta cu acte de **violență psihologică**, care se poate manifesta prin limitarea sau interzicerea comunicării cu copiii ori alți membri ai familiei, umiliri și critici jignitoare, înjurături, batjocorire din partea membrilor familiei, amenințări că vor fi private de drepturi părintești. **Violența economică** mai des se întâlnește după liberarea din detenție. Violența economică se poate manifesta prin interzicerea de a se folosi de averea comună, precum și lipsirea de mijloace de existență, precum hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate, prin abuz de variate situații de superioritate pentru a sustrage bunurile persoanei, interzicere a dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune etc.

Cum puteți sesiza un caz de violență manifestat față de femeile în detenție?

Dacă sunteți în detenție și ați fost supusă actelor de violență din partea unui membru al familiei în cadrul vizitelor de scurtă sau lungă durată, vă recomandăm să sesizați lucrătorii penitenciarului cu referire la actele de violență, pentru a documenta corespunzător cazul. Totodată, puteți solicita asistență juridică și aveți dreptul la un avocat care vă va apăra interesele.

Dacă sunteți supusă violenței psihologice, manifestată prin limitarea sau interzicerea comunicării cu copiii, vă recomandăm să sesizați cazul de violență psihologică către Direcția raională de asistență socială și protecție a familiei din raionul în care domiciliază copilul. La fel, puteți solicita emiterea unui grafic de întâlniri conform procedurii descrise mai jos. În cazul violenței economice vă recomandăm să solicitați asistența unui avocat.

Cum puteți sesiza un caz de violență asupra membrilor familiei aflați în libertate?

Dacă sunteți în detenție și cunoașteți că un membru al familiei aflat în libertate este supus violenței, puteți depune prin poștă o plângere la poliție. Plângerea trebuie să cuprindă:

1. numele, prenumele;
2. adresa pentru corespondență a persoanei ce sesizează poliția;
3. descrierea faptei care formează obiectul plângerii (de ex., asupra cui este apli-

cată violența);

4. cum se manifestă actele de violență;

5. în ce împrejurări ați aflat despre actele de violență;

6. numele, prenumele făptuitorului, dacă acesta este cunoscut;

7. care sunt mijloacele de probă (după caz).

Sesizarea privind actele de violență aplicate față de copii poate fi depusă la **Dirrecția de asistență socială și protecție a familiei din raionul în care locuiește copilul**. Prin sesizarea depusă părintele aflat în detenție poate solicita ca autoritatea tutelară să examineze cazul și să intervină în interesul copilului, pentru a solicita ordonanță de protecție.

Pentru a vă asigura că plângerea sau sesizarea cu referire la actele de violență este primită, se recomandă ca aceasta să fie expediată prin scrisoare recomandată.

Ce este ordonanța de protecție?

Este un set de măsuri de protecție a victimei față de agresor.

Ce măsuri poate să conțină ordonanța de protecție?

- Obligarea agresorului de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor;
- Obligarea agresorului de a sta departe de locul aflării victimei, excluzând și orice contact vizual cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;
- Interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea;
- Interzicerea să se apropie de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează;
- Obligarea agresorului, până la soluționarea cazului, de a contribui la întreținerea copiilor pe care îi are în comun cu victima;
- Limitarea dispunerii unilaterale de bunurile comune;
- Obligarea agresorului de a participa la un program special de tratament sau

de consiliere dacă o asemenea acțiune este determinată de instanța de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenței sau dispariția ei;

- Stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor săi minori;
- Interzicerea de a păstra și purta armă.

Ce este ordinul de restricție de urgență?

Ordinul de restricție de urgență este o măsură de protecție împotriva actelor de violență în familie.

Ordinul de restricție de urgență se eliberează de către angajații poliției pentru o perioadă de până la 10 zile și se pune imediat în aplicare. După emiterea ordinului, agresorul și victima (în cazul copiilor – reprezentantul legal al victimei) sunt informați despre restricțiile aplicate, drepturile și obligațiile care le revin și despre răspunderea pentru neexecutarea cerințelor ordinului de restricție.

Supravegherea îndeplinirii măsurilor stabilite în ordinul de restricție de urgență se exercită de către poliția din localitatea în care domiciliază victima.

Ce puteți face dacă un membru al familiei refuză să faciliteze comunicarea cu copilul aflat în libertate?

Copilul are dreptul să comunice cu ambii părinți, cu bunicii, frații, surorile și cu celelalte rude.

*Conform prevederilor art. 52 alin. (1)
din Codul familiei*

Desfacerea căsătoriei părinților, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. În cazul în care părinții au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei. Aflarea părintelui în detenție nu constituie temei de privare în comunicarea copilului cu părinții.

Cum se îndeplinesc drepturile părintești în cazul în care mama este în detenție?

Părinții au drepturi și obligații egale în raport cu copilul lor, indiferent de faptul dacă copilul este născut în căsătorie sau în afara căsătoriei și dacă părinții locuiesc împreună sau separat.

În situația în care mama locuiește separat de copil din cauza executării pedepsei cu închisoarea, părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat. Ca

excepție, se poate împiedica contactul cu celălalt părinte în cazul când comportamentul acestuia este în defavoarea intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică.

Mama care este în detenție și locuiește separat de copil are următoarele drepturi:

- de a comunica și a avea legături personale cu copilul său prin întrevederile de scurtă sau lungă durată, autorizate conform regulamentului penitenciarului. Astfel, comunicarea se poate realiza atât direct, cât și prin intermediul telefonului (conform regulamentului penitenciarului), scrisorilor etc.;
- de a participa la educația copilului său. Acest drept îi permite părintelui să ia hotărâri și măsuri pentru formarea personalității copilului. Educația copilului include și grija părintelui pentru sănătatea copilului, dezvoltarea fizică și cea morală;
- de a se interesa de reușita copilului etc.

Mama care este în detenție și locuiește separat de copil are dreptul de a primi informațiile ce se referă la copil de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc. Comunicarea informației poate fi refuzată printr-un răspuns motivat numai dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi contestat/atacat în instanța judecătorească.

Unde vă puteți adresa pentru a obține un grafic de întrevederi cu copilul aflat în libertate?

Neînțelegerile apărute între părinți cu referire la educarea copilului se soluționează de către autoritatea tutelară. În asemenea situații, părintele căruia îi sunt create obstacole în comunicarea cu copilul urmează să se adreseze cu o cerere către autoritatea tutelară de la locul aflării copilului, prin care se solicită stabilirea unui program de întrevederi. Cererea poate fi depusă prin poștă. Cererea se întocmește în formă liberă și urmează a include următoarele informații:

1. *Datele de identitate ale ambilor părinți;*
2. *Adresa și datele de contact ale ambilor părinți;*
3. *Datele de identitate ale copilului;*
4. *Informații cu referire la programul copilului (de ex., frecventează grădinița,*

școala, alte instituții etc.);

5. Circumstanțele în care se limitează comunicarea cu copilul;

6. Programul de întâlniri care se solicită;

7. Alte informații relevante la caz.

Cererea cu privire la stabilirea programului de întâlniri se examinează de autoritatea tutelară în termen de o lună. În cursul examinării autoritatea tutelară va solicita explicațiile și doleanțele ambilor părinți, iar în cazul copilului ce a împlinit vârsta de 10 ani se ascultă și opinia acestuia. La stabilirea programului de întâlniri se va ține cont în mod prioritar de interesul suprem al copilului, dar și de vârstă, programul copilului, starea de sănătate a copilului, particularitățile și necesitățile individuale ale copilului etc. După ce vor examina toate circumstanțele descrise, autoritatea tutelară va emite o decizie ce devine obligatorie pentru părintele/ altă persoană în grija căruia se află copilul. Dacă persoana nu este de acord cu decizia pronunțată de autoritatea tutelară, în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei o poate contesta în instanța judecătorească de la sediul instituției investită cu rol de autoritate tutelară.

Pentru cererile cu privire la contestarea deciziei autorității tutelare de stabilire a programului de întâlniri nu se achită taxa de stat.

Cum se va acționa dacă părintele neglijează decizia autorității tutelare despre programul de întâlniri?

Dacă părintele ce locuiește cu copilul nu respectă decizia autorității tutelare cu referire la stabilirea programului de întâlniri, celălalt părinte este în drept să se adreseze cu o cerere în instanța de judecată, prin care solicită înlăturarea obstacolelor la comunicarea cu copilul. Cererea urmează a fi înaintată în instanța de judecată din raza domiciliului părintelui care nu permite comunicarea cu copilul.

Ce presupune decăderea din drepturile părintești?

Decăderea din drepturile părintești este o sancțiune care poate fi aplicată față de părinții care nu își îndeplinesc obligațiunile față de copiii săi sau părinții care fac abuz de drepturile părintești.

Sancțiunea enunțată are ca scop principal protejarea sănătății fizice și psihice a copilului, dar și de a pedepsi părinții pentru comportamentul lor neadecvat.

Decăderea din drepturi părintești este o sancțiune foarte severă, însă nu este absolută, întrucât Codul familiei permite în anumite condiții restabilirea în drepturi părintești.

Care sunt motivele pentru care părinții pot fi decăzuți din drepturi părintești?

Părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă:

- se distrag de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere;
- refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituție curativă, educativă, dintr-o instituție de asistență socială sau alta similară;
- fac abuz de drepturile părintești;
- se comportă cu cruzime față de copil, aplicând violența fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului;
- prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului;
- suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;
- au săvârșit infracțiuni premeditate contra vieții și sănătății copiilor sau a soțului;
- în alte cazuri când o cer interesele copilului.

Aflarea mamei în detenție nu este temei pentru decăderea din drepturi părintești, decât dacă aceasta este condamnată pentru săvârșirea infracțiunii premeditate contra vieții și sănătății copiilor.

Cine este în drept să înainteze cerere cu privire la decăderea din drepturi părintești?

Decăderea din drepturile părintești are loc numai pe cale judecătorească.

Acțiunea privind decăderea din drepturile părintești poate fi pornită de următoarele persoane:

- celălalt părinte;
- tutorele copilului;
- autoritatea tutelară.

Care este modalitatea de decădere din drepturile părintești?

Cererea privind decăderea din drepturile părintești a mamei aflate în detenție se depune în instanța de judecată din raza penitenciarului în care se află părintele și se examinează cu participarea obligatorie a autorității tutelare.

La depunerea cererii persoana ce se adresează în judecată urmează să achite taxa de stat stabilită în art. 3 din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03.12.1992. Dovada achitării taxei de stat se anexează la cererea de chemare în judecată

Instanța judecătorească este obligată să transmită, în termen de 3 zile din momentul când hotărârea privind decăderea din drepturile părintești a rămas definitivă, o copie a acesteia oficiului de stare civilă din raza teritorială a instanței.

Care sunt efectele decăderii din drepturile părintești?

Copilul ai cărui părinți (unul dintre ei) sunt decăzuți din drepturile părintești păstrează dreptul de folosință asupra spațiului locativ și toate drepturile patrimoniale (cu caracter economic) bazate pe rudenie cu părinții și rudele sale firești, inclusiv dreptul la moștenire.

Dacă copilul nu poate fi transmis celui alt părinte sau dacă ambii părinți sunt decăzuți din drepturile părintești, copilul se pune la dispoziția autorității tutelare, care va alege o formă optimă de protecție.

Părinții decăzuți din drepturile părintești pot avea întrevederi cu copilul lor numai cu permisiunea autorității tutelare. Întrevederile nu se acordă dacă contactul părinților cu copilul poate cauza daune dezvoltării lui fizice sau intelectuale, dacă este evident că părinții nu sunt capabili de acest contact, dacă, din anumite motive, contactul contravine intereselor copilului sau dacă acesta, în timpul debaterilor judiciare, a avut obiecții serioase privind contactul cu părinții decăzuți din drepturi.

Ce presupune restabilirea în drepturile părintești?

Părinții pot fi restabiliți în drepturile părintești dacă au încetat împrejurările care au condus la decăderea lor din aceste drepturi și dacă restabilirea în drepturile părintești este în interesul copilului. Persoana care dorește restabilirea drepturilor sale părintești trebuie să depună o cerere în instanța judecătorească. La acest proces participă obligatoriu autoritatea tutelară. Restabilirea în drepturile părintești față de copilul care a atins vârsta de 10 ani se acceptă, ținându-se cont de părerea copilului. În situația în care copilul a fost adoptat și adopția nu a fost

desfăcută, hotărârea privind decăderea din drepturile părintești poate fi anulată fără restabilirea drepturilor și obligațiilor de părinte.

Cum se aplică liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen?

Liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art. 91 CP) poate fi aplicată dacă instanța de judecată consideră posibilă corectarea condamnatei fără executarea deplină a pedepsei. La examinarea solicitării de liberare condiționată de pedeapsă înainte de termen, instanța de judecată studiază deplin și obiectiv datele referitoare la persoana condamnatei, la comportamentul acesteia pe perioada executării pedepsei, la respectarea regimului de executare, la relațiile cu familia etc.

Persoanei care execută pedeapsa cu închisoare i se poate aplica liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen în următoarele condiții:

- a realizat programul individual de executare a pedepsei;
- a reparat integral daunele cauzate de infracțiunea pentru care a fost condamnată, cu excepția cazului când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească;
- dacă se constată că corectarea ei este posibilă fără executarea deplină a pedepsei.

Liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen se aplică condamnaților de către instanța de judecată de la locul de executare a pedepsei, în baza demersului instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia în condițiile prevăzute de art. 266 și art. 267 din Codul de executare și numai după respectarea procedurii extrajudiciare stabilite.

Liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen poate fi aplicată dacă condamnatul, care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 21 ani, a executat efectiv:

- cel puțin jumătate, dar nu mai puțin de 90 de zile de închisoare, din termenul de pedeapsă stabilit pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave;
- cel puțin două treimi din termenul de pedeapsă stabilit pentru săvârșirea unei infracțiuni grave, infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave;
- liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen poate fi aplicată minorilor, persoanelor care au atins vârsta de 18 ani, dar nu au atins vârsta de 21 de ani și persoanelor care au împlinit vârsta de 60 de ani, dacă aceștia au

executat efectiv:

- cel puțin o treime din termenul de pedeapsă stabilit pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave;
- cel puțin jumătate din termenul de pedeapsă stabilit pentru săvârșirea unei infracțiuni grave;
- cel puțin două treimi din termenul de pedeapsă stabilit pentru săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave.

Cum se aplică înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă?

În privința persoanelor care execută pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave și grave, instanța de judecată, ținând cont de comportarea lor în timpul executării pedepsei, poate pronunța o încheiere cu privire la înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă.

Înlocuirea părții neexecutate a pedepsei cu o pedeapsă mai blândă poate fi aplicată numai după ce condamnatul a executat efectiv cel puțin o treime din termenul de pedeapsă pentru o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă și jumătate din termenul de pedeapsă pentru o infracțiune gravă.

Ce este grațierea?

Grațierea este actul prin care persoana condamnată este liberată, în tot sau în parte, de pedeapsa stabilită ori pedeapsa stabilită este comutată. Grațierea se acordă de către Președintele Republicii Moldova în mod individual.

Grațierea nu se aplică persoanelor care au săvârșit asupra minorilor infracțiuni prevăzute de art. 171–175¹, 201, 206, 208, 208¹ și 208².

Drepturile omului nu sunt lăsate în spatele porții închisorii: ele se aplică pentru orice persoană în detenție... se aplică și pentru copii... și pentru părinții acestora.

Cunoaște-ți drepturile !



Unde mă pot adresa pentru sprijin și suport?

Dacă te-ai hotărât să pui capăt violenței, echipa CDF îți va oferi informare, sprijin, asistență juridică și psihologică. Toate serviciile noastre sunt gratuite și confidențiale.



INFORMARE

- Informare referitor la ajutorul pe care îl poți cere și obține;
- Explicații cu privire la legislație și modul în care îți poți exercita dreptul de protecție împotriva actelor de violență din partea membrilor familiei.



ASISTENȚĂ JURIDICĂ

- Consiliere juridică pe toată durata examinării cazului;
- Reprezentarea în instanțele de judecată în procedurile penale și civile legate de violență în familie.



ASISTENȚĂ PSIHOLOGICĂ

- Consiliere psihologică



SPRIJIN

- Întocmirea cererilor, plângerilor, demersurilor la poliție, procuratură, în instanța de judecată sau în alte instituții competente (de ex., pentru asigurarea dreptului de comunicare și vizită a mamei cu copiii etc.);
- Inițierea acțiunilor civile, contravenționale sau penale (de ex., întocmirea acțiunilor civile privind restabilirea în drepturi părintești, înlăturarea impedimentelor în comunicarea cu copilul; inițierea procedurii de revizuire a cauzelor penale ale femeilor condamnate pentru infracțiuni legate de violență în familie etc.).

Centrul de Drept al Femeilor

str. Statul Țării nr. 27, oficiul 4

MD-2012, Chișinău

Republica Moldova

Tel./ fax +373 22 237306

Mob: +373 68855050

E-mail: office@cdf.md

www.cdf.md

Există un număr mare de organizații care oferă asistență și suport victimelor violenței în familie. Vezi lista acestor organizații în Anexa nr.1 la prezentul ghid.

Anexa nr. 1

Lista organizațiilor de suport

Denumirea	Date de contact
Telefonul de încredere pentru Femei (apel gratuit pe teritoriul Republicii Moldova)	 08008 8008
A.O. „Centrul de Drept al Femeilor” (CDF)	 (+373 22) 23 73 06  +373 68 85 50 50
A.O. „Promo-Lex”, Chișinău	 (+373 22) 45 00 24, (+373 22) 44 96 26
A.O. „Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii”	 (+373 22) 75 88 06
Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii „Memoria”	mun. Chișinău,  (+373 22) 27 32 22  +373 79 70 48 09
Organizații de suport /Centre de plasament	
Asociația împotriva Violenței „Casa Mărioarei”, Chișinău	mun. Chișinău,  (+373 22) 72 58 61
Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor, Chișinău	mun. Chișinău,  (+373 22) 55 30 42, (+373 22) 55 84 41
Centrul de Reabilitare Socială a Copiilor „Casa Gavroche”	mun. Chișinău, str. N. Dîmo nr. 11/5  (+373 22) 43 31 40  (+373 22) 43 83 50
Centrul pentru copilărie, adolescență și familie „PRODOX” - Centrul de Plasament „Casa familiei”	mun. Chișinău, str. Grenoble nr. 163/5  (+373 22) 76 29 44, (+373 22) 24 84 19
Centrul de zi și plasament temporar pentru copii și tinerii orfani în perioada post instituțională „Vatra”	mun. Chișinău, str. Ioan Botezătorul nr. 1  (+373 22) 54 53 38  (+373 22) 27 94 64

Centrul de Plasament „Casa Așchiuță”	mun. Chișinău, str. C. Stere nr. 1 ☎ (+373 22) 23 71 02 ☎ (+373 22) 23 24 05
Centrul de Plasament pe lângă Fundația „Regina Pacis”	mun. Chișinău, str. Avram Iancu nr. 17 ☎ (+373 22) 27 86 07 ☎ (+373 22) 23 55 11
Centrul de reabilitare al adolescenților din Chișinău	mun. Chișinău, str. Trușeni nr. 18 ☎ (+373 22) 59 36 02 ☎ (+373 22) 58 26 28
Organizații de suport / centre de plasament în regiune	
Centrul maternal „Ariadna”	Drochia, ☎ (+373 252) 20 308, 21 032 (+373 252) 20 308, +373 252 21 032
AO „Centrul de Criză Familială „Sotis””	Bălți, ☎ (+373 231) 92 541
Centrul de Plasament Temporar pentru Copii	Bălți, ☎ (+373 231) 71 003
Centrul raional Maternal „Pro-Femina”	Hâncești, ☎ (+373 269) 23 364, 22 934;
Centrul Maternal „Pro Familia”	Căușeni, ☎ (+373 243) 26 975, 26 835
Centrul Maternal Cahul	Cahul, ☎ (+373 299) 44 080
Centrul de Plasament „Curcubeul Speranței” (ADRA)	Or. Vadul lui Vodă, str. 31 August nr. 42 ☎ (+373 22) 41 64 83
Centrul de plasament temporar al copiilor în situații de risc „Azimut”	Or. Soroca, str. Alexandru cel Bun nr. 54 ☎ (+373 230) 30 581, (+373 230) 22 543
Centrul de reabilitare și protecție socială a copiilor în situație de risc „Пламяче” din or.Taraclia	Or. Taraclia, str. Karl Marx nr. 79 ☎ 373 294) 24 594
Centrul de primire a copilului în regim de urgență „Evrica”	mun. Bălți, str. Bulgară nr.77/7 ☎ (+373 231) 65 391

Anexa nr. 2

Direcțiile Teritoriale de Asistență Socială și Protecție a Familiei

Denumirea	Date de contact	Datele de contact ale specialiștilor în protecția copilului
DASPF Anenii Noi	or. Anenii Noi, Piața 31 August nr. 4 ☎ (+373 265) 22 986	Perdivară Andrei ☎ (+373 265) 22 986
DASPF mun. Bălți	mun. Bălți, str. Independenței nr. 1 ☎ (+373 231) 54 681	Ciorbă Tatiana ☎ (+373 231) 24 299
DASPF Cahul	or. Cahul, str. Republicii nr. 35 ☎ (+373 299) 33 959	Bacalu Elena ☎ (+373 299) 22 918
DASPF Călărași	or. Călărași, str. Eminescu nr. 19 ☎ (+373 244) 23 633, 23 623	Gâlcă Vasile ☎ (+373 244) 23 633
DASPF Căușeni	or. Căușeni, str. A. Mateevici nr. 9 ☎ (+373 243) 23 304, 221 33 81	Paladuța Maria ☎ (+373 243) 22 133
DASPF Edineț	or. Edineț, str. Independenței nr. 102 ☎ (+373 246) 22 279, 22 444	Nicolaev Dora ☎ (+373 246) 24 335
DASPF Florești	or. Florești, bd. Victoriei nr. 2 ☎ (+373 250) 21 025	Moraru Tamara ☎ (+373 250) 26 305
DASPF Soroca	or. Soroca, str. Independenței nr. 8 ☎ (+373 230) 23 402	Mățu Alina ☎ (+373 230) 22 473
DASPF Fălești	or. Fălești, str. Ștefan cel Mare nr. 50 ☎ (+373 259) 24 382	Ciobanu Emilia ☎ (+373 259) 24 382
DASPF Nisporeni	or. Nisporeni, str. Ioan-Vodă nr. 2 ☎ (+373 264) 22 180	Tulbure Eugenia ☎ (+373 264) 26 854
DASPF Cantemir	or. Cantemir, str. Trandafirilor nr. 2 ☎ (+373 273) 22 750	Avram Semina ☎ (+373 273) 23 604
DASPF Ungheni	or. Ungheni, str. Alecsandri nr. 40 ☎ (+373 236) 22 023, 28 076	Croitoru Marina ☎ (+373 236) 28 076

DASPF Hâncești	or. Hâncești, str. Mihalcea Hâncu nr. 126 ☎ (+373 269) 23 976	Organ Zinaida ☎ (+373 269) 23 056
DASPF Ștefan Vodă	or. Ștefan Vodă, str. N. Testemițeanu nr. 1 ☎ (+373 242) 22 548, 25 133	Zavalîșca Lilian ☎ (+373 242) 22 059
DASPF Telenești	or. Telenești, str. Renașterii nr. 69 ☎ (+373 258) 23 056	Gojan Petru ☎ (+373 258) 21 094
DASPF Leova	or. Leova, str. Independenței nr. 3 ☎ (+373 263) 22 548, 24 174 24 458	Levcenco Carolina ☎ (+373 263) 24 174
DASPF Orhei	or. Orhei, str-la Maxim Gorki nr. 13 ☎ (+373 235) 23 715, 32 171	Covaș Oltea ☎ (+373 235) 23 521
DASPF Criuleni	or. Criuleni, str. 31 August 1989 nr. 108 ☎ (+373 248) 22 122, 24 043 24 082, 22 075	Porubin Chiril ☎ (+373 248) 24 082
DASPF Ialoveni	or. Ialoveni, str. Alexandru cel Bun nr. 33 ☎ (+373 268) 22 047, 21 698	Zinari Galina ☎ (+373 268) 24 344

Anexa nr. 3

Direcțiile pentru protecția drepturilor copilului

Denumirea	Date de contact
Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului	Mun. Chișinău, str. A. Vlahuță, 3 ☎ (+373 22) 27 24 02 @ dmpdcchisina@mail.ru
Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Centru	mun. Chișinău, str. Bulgară, 43 ☎ (+373 22) 54 65 15, (+373 22) 54 72 27 (+373 22) 54 64 74 @ dpdccentru@rambler.ru
Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Botanica	mun. Chișinău, str. Teilor, 10 ☎ (+373 22) 76 35 86, (+373 22) 56 49 91

Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Buiucani	mun. Chișinău, str. Mihai Viteazul, 2 ☎ (+373 22) 29 52 24, (+373 22) 29 50 55 (+373 22) 29 50 27
Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Ciocana	mun. Chișinău, str. Mircea cel Bătrân, 16 ☎ (+373 22) 34 07 22, (+373 22) 34 00 31 (+373 22) 34 46 08
Direcția pentru protecția drepturilor copilului, sect. Râșcani	mun. Chișinău, str. S. Lazo, 27/1 ☎ (+373 22) 29 34 67, (+373 22) 29 34 66 (+373 22) 29 34 68

Anexa nr. 4

Oficiile teritoriale ale Consiliului Național de Asistență Juridică Garantată de Stat

Oficiul Teritorial Chișinău	mun. Chișinău, str. Alecu Russo nr. 1 bl. „1A”, bir. 36, 35 MD – 2068 ☎ (022) 49 69 53, 49 63 39, 31 00 65 @ ot_chisinau@cnaigs.md	• mun. Chișinău • s. Botanica • s. Buiucani • s. Centru • s. Ciocana • s. Râșcani • r-nul Basarabeasca • r-nul Călărași • r-nul Cimișlia • r-nul Criuleni • r-nul Dubăsari • r-nul Ialoveni • r-nul Hâncești • r-nul Nisporeni • r-nul Orhei • r-nul Strășeni • r-nul Rezina • r-nul Anenii Noi • or. Bender • r-nul Căușeni • r-nul Ștefan Vodă
------------------------------------	---	--

Oficiul Teritorial Bălți	mun. Bălți, str. Mihail Sadoveanu nr. 2 ☎ (0 231) 61 316, 22 811, ☎ 068 55 11 22 @ ot_balti@cnaigs.md	• Mun. Bălți • r-nul Briceni • r-nul Dondușeni • r-nul Drochia • r-nul Edineț • r-nul Fălești • r-nul Florești • r-nul Glodeni • r-nul Ocnița • r-nul Râșcani • r-nul Sângerei • r-nul Soroca • r-nul Șoldănești • r-nul Telenești • r-nul Ungheni
Oficiul Teritorial Cahul	or. Cahul, str. Independenței nr. 6 ☎ (0 299) 204 13 @ ot_cahul@cnaigs.md	• r-nul Cahul • r-nul Cantemir • r-nul Leova • r-nul Taraclia
Oficiul Teritorial Comrat	or. Comrat, str. T. Șevcenko nr. 31/A ☎ (0 298) 28 853 @ ot_comrat@cnaigs.md	• r-nul Comrat • r-nul Ceadâr-Lunga • r-nul Vulcănești

The background is a solid blue color. Scattered throughout are white silhouettes of birds in flight, some with wings spread wide, and numerous dandelion seed heads. Some dandelions are fully formed with their seeds, while others are just the seed heads. The dandelions are concentrated more towards the bottom of the image, with some tall stalks reaching up. The birds are scattered across the upper and middle sections.

*Ziua de ieri s-a încheiat.
Astăzi este o nouă zi și pot merge înainte, în siguranță.
Aleg o viață în siguranță, o viață fără violență!*

Agencia Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) este o agenție de cooperare internațională din cadrul Departamentului Federal al Afacerilor Externe (DFAE). SDC este responsabilă, împreună cu alte autorități federale, de coordonarea generală a dezvoltării și cooperării cu Europa de Est, precum și de acordarea ajutorului umanitar de către Confederația Elvețiană. Cooperarea internațională elvețiană, fiind parte integrantă a politicii externe a Consiliului Federal, își propune să contribuie la crearea unei lumi fără sărăcie și în pace, și la o dezvoltare durabilă. Totodată, promovează autonomia economică și autonomia statului, contribuie la îmbunătățirea condițiilor de producție, ajută la rezolvarea problemelor de mediu și asigură un acces mai bun la educație și servicii de asistență medicală de bază.

Centrul de Drept al Femeilor este o organizație non-guvernamentală creată în 2009 de un grup de femei juriste din Republica Moldova, care promovează egalitatea de șanse dintre bărbați și femei și contribuie la prevenirea și combaterea violenței în familie și față de femei.

Centrul de Drept al Femeilor se implică în procesul de ajustare a legislației la standardele europene și pledează pentru recunoașterea, respectarea și apărarea drepturilor femeilor.

La fel, oferă asistență directă, gratuită și confidențială (consiliere juridică, reprezentare și asistență psihologică), acordă suport femeilor care au rupt cercul violenței și au început o viață nouă.



Centrul de Drept al Femeilor
str. Sfatul Țării nr. 27, oficiul 4
MD-2012, Chișinău
Republica Moldova
Tel./fax +373 22 23 73 06
Mob.: +373 68 85 50 50
E-mail: office@cdf.md
www.cdf.md